

Seat No. : _____

ND-114
December-2015
B.A., Sem.-V
CC-303 : Gujarati
(સાહિત્ય વિવેચનનાં સિદ્ધાંતો)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : દરેક પ્રશ્નના ગુણ 14 છે.

1. લલિતકળાની વિભાવના સ્પષ્ટ કરીને, કળાના વિવિધ પ્રકારોની સદૃષ્ટાંત ચર્ચા કરો.

અથવા

સાહિત્યની વિભાવના સમજાવીને, સાહિત્યકળાની ચર્ચા કરો.

2. નીચેના મુદ્દા વિશે લખો : (ગમે તે બે વિશે)

- (1) વામનનો રીતિ વિચાર
- (2) આનંદવર્ધનનો ધ્વનિ વિચાર
- (3) કુંતકનો વક્રોક્તિ વિચાર
- (4) ક્ષેમેન્દ્રનો ઔચિત્ય વિચાર

3. પ્રશિષ્ટ સાહિત્ય, કૌતુકરાગી સાહિત્ય અને વાસ્તવવાદી સાહિત્યની સંજ્ઞા સમજાવીને, ઉદાહરણસહિત ચર્ચા કરો.

અથવા

આધુનિક સાહિત્યની વિવિધ વિચારધારાનો પરિચય કરાવીને, એના લક્ષણોની ચર્ચા કરો.

4. પૂર્વ અને પશ્ચિમના વિદ્વાનોએ કાવ્યની આપેલી વ્યાખ્યાઓના સંદર્ભમાં કાવ્ય એટલે શું, એની વિગતે ચર્ચા કરો.

અથવા

નોંધ લખો : (બંને)

- (1) કાવ્ય – હેતુ
- (2) કાવ્યનાં પ્રયોજનો

5. નીચેના વિધાનોમાંથી ખરા વિધાન સામે 3 ની અને ખોટા વિધાન સામે 5 ની નિશાની કરો :
- (1) 'કવિ કંઠાભરણ' અને 'ઔચિત્ય વિચાર ચર્ચા' ક્ષેત્રેન્દ્રના બે ગ્રંથો છે.
 - (2) 'રમણીય અર્થનું પ્રતિપાદન કરનારો શબ્દ તે કાવ્ય' આ વિધાન ઠંડીનું છે.
 - (3) શૃંગારરસનો સ્થાયીભાવ રતિ છે.
 - (4) ભામહ કાવ્યની ઉત્પત્તિમાં શક્તિ, નિપુણતા અને અભ્યાસને કારણભૂત માને છે.
 - (5) ચિત્રકલાનું માધ્યમ કેનવાસ છે.
 - (6) 'કાવ્ય એટલે શબ્દ અને અર્થનું સાહિત્ય' આ વ્યાખ્યા મમ્મટની છે.
 - (7) અભિવ્યંજનાવાદના પ્રણેતા અભિનવગુપ્ત છે.
 - (8) ધનપ્રાપ્તિ અને યશપ્રાપ્તિ કાવ્ય સર્જનના મુખ્ય પ્રયોજનો છે.
 - (9) પ્રશિષ્ટ સાહિત્ય ચિરંજીવી નથી હોતું.
 - (10) અલંકાર વિના કાવ્ય સર્જન અશક્ય છે.
 - (11) રૌદ્ર રસનો સ્થાયીભાવ ભય છે.
 - (12) રસ નિષ્પત્તિ માટે સ્થાયીભાવ અનિવાર્ય નથી.
 - (13) પ્રબંધ વક્તામાં વર્ણોની ગોઠવણીનું સૌન્દર્ય હોય છે.
 - (14) ધ્વનિ કાવ્યનો આત્મા છે. – આ વિચાર આનંદવર્ધનનો છે.
-